

Kulturdepartementet

13.05.2012  
Vår referanse: 12-301

## Høringsuttalelse til forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier

Norsk Journalistlag (NJ) er fagforening for redaksjonelle medarbeidere i landets nyhets- og aktualitetsmedier. Vi er enig med Departementet i at støtteordningene er avgjørende for mangfoldet i dagens avistilbud. Vi mener også at ordningene indirekte har bidratt til at mediebedriftene har hatt ressurser til å publisere innholdet på nye plattformer i takt med folks endrede brukervaner.

### Om endringene i kvalifikasjons- og fordelingskriterier

NJ støtter i hovedsak Kulturdepartementets forslag til endringer i reglene for produksjonstilskudd.

En endring av *kvalifikasjonskriteriene* til at det er *innholdets karakter* som er avgjørende i vurderingen av søknaden om støtte er en fornuftig tilpasning til dagens situasjon. Dette følger av selve målet med støtten; å bidra til at folk får tilgang til informasjon av høy kvalitet og en arena for debatt. Støtten ytes indirekte gjennom tilskudd til mediebedrifter som ivaretar disse oppgavene også der det ikke er regningssvarende. Dette var viktig da ordningen med produksjonstilskuddet ble etablert, og det er viktig i en tid da endringer i folks medievaner stiller nye krav til tilgjengelighet.

Folks prioritering av nettmedier har en trippel negativ effekt for avishusene. For det første reduseres abonnements- og løssalgsinntektene. For det andre rammes også annonseinntektene: Annonsebransjen flytter reklamen etter brukerne til nye medier, og færre lesere gir mindre betalingsvilje for annonseplassen. For det tredje sliter mediebransjen med å få brukerne til å betale for redaksjonelt innhold på nett. Nettannonsene bidrar bare med en brøkdel av annonseinntektene i de aller fleste mediehus.

Forslaget om å endre *fordelingskriteriene* slik at støtten gis med utgangspunkt i mediehusets samlede redaksjonelle tilbud, fjerner den utilsiktede effekten dagens regelverk kan ha mot satsing på nye plattformer.

De statlige støtteordningene utfordrer det grunnleggende publisistiske prinsippet om uavhengighet mellom myndighetene og mediene. Dette berører selve kjernen i journalistenes og redaksjonenes integritet i rollen som samfunnets vaktbikkje overfor

statlige myndigheter. Det er derfor avgjørende at reguleringen av støtteordningene sikrer avstand mellom bevilgende myndigheter og mediene. Dette gjøres dels gjennom forutsigbare fordelingsregler, og ved at vurderinger som forutsetter faglig skjønn overlates til et organ som ikke er en del av den politiske beslutningsprosessen. Dette fungerer godt med dagens ordning og regelverk.

Forslaget til ny § 4 2. siste setning inneholder imidlertid en formulering som kan leses dithen at for eksempel aviser med et klart politisk ståsted faller utenfor støtteordningen. NJ vil foreslå at setningen fjernes, og at avgrensninger som gjelder de ytre rammene for støtteordningen samles i formålsparagrafen.

### Øvrige kommentarer

- **Utbytteforbudet (s. 20)**

NJ mener at utbytteforbudet bør videreføres. Det er av avgjørende betydning for støtteordningens legitimitet at samfunnets tilskudd ikke ender opp som utbytte hos eierne.

Høringsnotatets Fig. 6.1, s. 16, viser at den gjennomsnittlige egenkapitalandelen blant de små, lokale avisene som mottar produksjonstilskudd er høy. Det er grunn til å se dette i sammenheng med at eierne ikke har anledning til å ta ut overskuddet eller egenkapitalen i form av konsernbidrag eller utbytte. Helge Østbye og Nina Kvalheim ved Universitet i Bergen gjennomførte i 2009 en undersøkelse av pengestrømmen i konserneide aviser. Mange hadde opplevd at konsernene flyttet kapitalen fra datterselskapene til morselskapet: «*Det finnes eksempel på ei avis som betalte dobbelt så mye i konsernbidrag som driftsresultatet, og som derfor verken kunne bruke av overskuddet til å produsere bedre avis eller til å bygge opp egenkapital som avisa kunne tære på i dårlige tider*» (s. 43)<sup>i</sup>.

Muligheten til å bruke av egenkapitalen i dårligere tider eller til nysatsing er altså borte. Samtidig forutsetter begge disse anvendelsene av egenkapitalen at eierne er villig til å bruke av bufferen for å møte nye tider. Den høye egenkapitalandelen blant støttemottakerne gir grunn til å reflektere over om det faktisk er vilje til dette, spesielt siden vi er inne i en tid med store behov for omstillinger og nysatsing. Konklusjonene i Østbye-rapporten gir grunn til å frykte at en åpning for konsernbidrag og utbytte i stedet kan føre til at overskudd og egenkapital overføres fra tilskuddsmottakerne til morselskap og eiere.

Fra ulikt hold er det hevdet at forbudet mot utbytte gjør det vanskelig å finne nye eiere og investeringskapital til bedrifter som mottar produksjonsstøtte. NJ ser at dette gjelder for enkelte aviser, men det generelle inntrykket fra det siste tiåret er at lysten på videre satsing i bransjen har vært stor, og at prisen på selskapene har skutt i været. Et eksempel på dette er interessen for støttemottaker Brønnøysund Avis i 1999/2000. Avisen ble først kjøpt av A-pressen, handelen ble stanset av Eierskapstilsynet, og avisen ble deretter solgt til Harstad Tidende Gruppen som nå er et underkonsern i Polaris Media (ibid. s. 35).

Dersom Departementet skulle falle ned på sin alternative modell, beskrevet på s. 20, vil NJ foreslå:

- At det klargjøres at begrensningene gjelder både utbytte og konsernbidrag.
- At utbyttet/konsernbidraget ikke kan overstige årsresultatet.

Begge deler for å forhindre en årlig tapping av egenkapitalen.

- **10 % til ubetalt lesing**

I høringsnotatet s. 23-24 argumenterer Departementet godt for at 10 % av tilskuddet skal fordeles på bakgrunn av antall brukere av elektroniske gratistjenester.

I utkastet til § 7 i forskriften er ordningen innsnevret både når det gjelder midler og målgruppe: Midlene de 10 % skal fordels fra er redusert til den delen av bevilgningen som ikke fordelt til nummerén- og alenemedier, og tilskuddet står under opplistingen av bevilgninger øremerket nummertomedier.

Det er behov for en gjennomgang av teksten i forskriften slik at det blir klart hvem som faller innenfor ordningen og hvilken ramme de 10 % skal beregnes ut fra.

Når det gjelder selve brøkdelen, 10 %, er det vanskelig å vurdere hva som er et fornuftig nivå. Det avhenger blant annet av hvor rask og vellykket en overgang til brukerbetaling for nettbruk vil være. Vi foreslår derfor at nivået vurderes i samråd med bransjen om tre år.

- **Tilskuddstak på 40 millioner kroner**

NJ aksepterer det foreslåtte taket for tilskudd på 40 millioner kroner. Ettersom bestemmelsen blir stående i forskriften, vil NJ foreslå at det legges inn en regulator som sørger for årlig justering av taket.

- **Hjemmel til å fravike forskriftens beregningsregler**

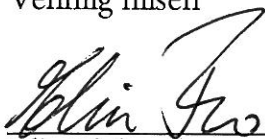
NJ støtter forslaget om å gi Medietilsynet en mer generell hjemmel til å fravike forskriftens beregningsregler. Som beskrevet ovenfor er det behov for forutsigbarhet og åpenhet for å sikre integritet til mediene som mottar støtte. Samtidig forutsetter dette hovedregler som ikke stenger ute publikasjoner som faller innfor målgruppen. I en slik situasjon er det en god løsning å åpne for skjønnsmessig vurdering av enkelte søkere. Vi støtter også forslaget om at saksbehandlingen sikres gjennom en vurdering fra Støtteutvalget.

- **Samlet ramme for tilskuddene**

I Departementets simulering av effekten av de foreslåtte tiltakene er bevilgninger på dagens nivå lagt til grunn.

NJ understreker behovet for å øke budsjettammene, fordi ordningen utvides til nye plattformer og fordi store deler av kostnadene knyttet til utgivelse av kvalitetsaviser ligger fast selv om antall abonnenter faller.

Vennlig hilsen



Elin Floberghagen  
Leder



Trond Idås  
Rådgiver

<sup>i</sup> <http://www.nj.no/filestore/stbyerapporttilalle.pdf>